

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 500 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugos-
laviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vsega po 10 Din
p. Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rekopis se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2325

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ulici št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevsko št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Nevarnost z vzhoda

Zgodovina politike ruskih sovjetov napram Kitaju je naravnost tragična. Nagli dvig Kitaja v teku zadnjih trideset let je delo Sunjatsena. Sunjatsen je začel prepovedi Kitaja v znamenju nacionalne ideje v smislu nekega prosvetljenega liberalizma. Ko se je pojavil na obzorju Ljening, se mu je Sunjatsen takoj pridružil, toda le kot glasnik osvoboditve vseh nebelokožnih narodov od jarma peščice belokožnih evropskih osvajačev. Dočim Sunjatsen, ki je ustanovil južno-kitajsko vlado v Kantonu, odkoder se je začelo delo nacionalnega združenja vsega Kitaja, ni imel smisla za socialni program boljševizma, se je učinkovito posluževal ljeninskih gesel in pomoči v borbi tako zoper inozemce in njihove predprave v Kitaju kakor proti lokalnim patriotom in regionalnim separatistom, ki so v svojem konservativnem egoizmu prečili nacionalno zedinjenje. Sovjeti so organizirali in oborožili ter opremili nacionalno kitajsko armado, dali na razpolago svoje, oziroma nemške inženirje in posodili Kantonu velik politični agitacijski aparat, s pomočjo katerega je Kuomintan, narodna kitajska stranka, širil svoje ideje po vsem velikem Kitaju, po katerem so harali razni generali, banditi in vladodržci, ki so vzdrževali tisočletno anarhijo, brezpravje in samovoljnost. Kanton je imel kot glavnega svetovaleca sovjetskega eksperta, komisarja Borodina. Sovjeti so videli že uresničene sanje o azijskih narodih, združenih pod moskovskim vodstvom, ki bodo zanetili revolucijo po vsem svetu, da se ustvari komunizem. Čim bolj so se zavozljevale notranje razmere v Rusiji sami v nerazvzljivo konstantno krizo, tembolj so komisarji kazali na Kitaj kot porok bližnje in sigurne zmage ljeninizma.

Toda v desetih letih so se razmere v Kitaju samem temeljito preokrenile. V Kuomintanu sta se začeli ločevati dve krili, komunistično in meščansko, oziroma inteligenčno. Prvo je zajemalo industrijsko delavstvo in del kmetov. Podlaga za komunizem je v Kitaju dana v proletariatu, ki se v inozemskih tovarnah zelo izrablja, zlasti ženska moč in otroci. Kar se tiče kmetov, obstoji polovica kitajskega kmetkega prebivalstva iz najemnikov, ki so časih v naravnost tlačanskem razmerju do veleposestnikov. Res se je tudi l. 1925 začelo po Kitaju organizirano delavsko osvobodilno gibanje, generalni štrajki in ponekod zelo nevarni izgredi in nacionalne vstaje, zlasti v pristaniščih.

To je izzvalo reakcijo narodnega vojaštva, buržuazije in velike večine kitajske inteligence ter seveda tudi veleposestva. Pogoji za to so pa v Kitaju veliko bolj dani nego za komunističen prevrat. Industrijsko delavstvo tvori v štiristomilijonskem kitajskem narodu kapljo v neizmernem oceanu in vrh tega se da njegova borba v lahkoto usmeriti nacionalno, ker je skoro ves industrijski kapitalizem, kolikor ga sploh je, v inozemskih rokah. Dežela pa je čisto konservativna, kmet-najemnik je navajen patriarhalnega družabnega reda, vera ga vsekolozir navaja k solidarizmu. Moderne strokovne in razredne organizacije ne najdejo razumevanja in večina organiziranega delavstva se združuje še v srednjeveških gildah, ki imajo kakšno božanstvo za svojega variha. Inteligenca pa je usmerjena vsa v to, da ustvari nacionalno edinstvo, trdno državnost in splošno narodno prosveto pa narodno industrijo, radi česar je komunistično propagando že od začetka le nejevoljno trpela. Ko se je v borbi zoper domače separatiste pokazala potreba največje narodne discipline, je desno krilo Kuomintana postavilo za načelnika stranke in vlade generala Čankajška, ki je po Sunjatsenovi smrti prevzel vodstvo kitajskega narodnega prepoveda, prepovedalo vsako združevanje v politične ali socialne in strokovne cilje, vzelo socialne reforme v svoje roke in se izjavilo za solidarizem v zgradbi nacionalne proizvodnje ter obrodilo razredno borbo. Obenem se je začela obračati borba za osvoboditev kitajskega naroda proti ruskim učiteljem!

Sovjeti so pač učili boj zoper vsak imperijalizem, vse inozemske privilegije in prolašali absolutno pravo narodne samoopredelbe, so pa pri tem pozabili na — ruski imperijalizem. Sibirija je tem bogatejša, čim bolj osiromašuje evropska Rusija. Sibirija je ogromna zakladnica sirovin za Rusijo. Izvoz sibirskih produktov tvori edino aktivno postavko v ruskem državnem proračunu. Njena gozdna in rudninska bogastva presegajo ameriška. Ta Sibirija je zvezana po eni strani s svetom po Vladivostoku, do katerega pelje najkrajša železniška zveza skozi kitajsko Mandžurijo. Ta Mandžurija se je že carski Rusiji zdela »življenjsko potrebna«; brez nje je Vladivostok, oziroma velik del ruskega

Jugoslavija in vojna odškodnina
Proti Jounghovemu načrtu - Naše utemeljene zahteve

Belgrad, 20. jul. (Tel. Slov.) Zunanje ministvo je izdalo sledeče obvestilo: »Poslanika naše kraljevine v Parizu in Londonu sta predala v imenu kraljevske vlade respektivnim vladam note, v katerih so navedene vse nepravilnosti, ki bi jih utrpela naša kraljevina, če bi bilo poročilo odbora ekspertov za definitivno rešitev reparacijskega problema, objavljeno 7. julija, sprejeto.

Po tem poročilu odbora strokovnjakov bi naš del pri nemških anuitetah v času prve periode (1929-1966), ki je po dosedanjem sporazumu bil zagotovljen s 5-odstotki vseh nemških reparacij, padel na 4.2 do 4.3 odstotka. Še več škoda bi utrpela naša država s predloženo delitvijo onega dela nemških anuitet, ki bi se mogel v tej prvi periodi vnovčiti. Za sedaj se po poročilu ekspertov ne more trditi, koliko bi točno moral znašati naš del v vnovčljivem delu nemških anuitet, ki v celoti znaša 598.8 milj. zlatih mark letno in ki predstavlja najsigurnejši del nemških plačil, ker se more mobilizirati in komercializirati. Po naših trditvah bi naš delež v zajamčenem delu reparacij moral znašati 26 milj. zlatih mark.

Po poročilu ekspertov pa se predvideva francoski delež na 500 milj. zlatih mark, italijanski na 42 milj., tako da odpade na vse ostale države samo 56 milj. zlatih mark ter tako obstoja bojazen, da se naš delež po tem ostanku procentualno zmanjša na 5 do 6 milijonov zlatih mark letno. Po poročilu odbora ekspertov bi se pri delitvi nemških anuitet v drugi periodi (1966-1988) naši državi napravila še večja krivica. Medtem, ko bi naš današnji zajamčeni odstotek dal naši državi v tej periodi pravico na 70 do 80 milj. zlatih mark, bi po predlogu ekspertov dobili mi vsega 22.6 milj. zlatih mark. Eksperti se v tem slučaju niso držali načela, katero so sami postavili, da se morajo namreč pri nemških anuitetah v tej drugi periodi izplačati medzavezniški vojni dolgov. Ostalim državam je dodeljena cela vsota, ki jim je potrebna, da izplačajo svoje vojne dolgove, za našo kraljevino pa so vpoštevane samo dogovorjene anuitete za njene dolgove Zedinjenim državam Sev. Amerike in Veliki Britaniji. Naš vojni dolg Franciji ni vračunan. V pogledu organizacije banke za mednarodna izplačila položaj naše države ni nič boljši od položaja Belgije. Japonske in Zedinjenih držav Severne Amerike, katerih položaj v reparacijski komisiji je ravno tak kot naš, medtem ko dobijo v upravi te banke za mednarodna plačila po dva člana, se lahko pričakuje za našo kraljevino, da dobi eno od devetih mest v upravnem odboru po tem, kolikor je predvideno za vse ostale zavezniške in nevtralne države. Z ozirom na vse to zahteva kraljevska vlada v notah, ki sta jih predala naša poslanika v Parizu in Londonu.

1. Da bo naša kraljevina zastopana na politični konferenci na reparacijah zainteresiranih držav, ki bo reševala o sprejemu poročila odbora ekspertov.

2. Da se naši kraljevini zagotovi njen zagaranirani odstotek v nemških anuitetah za čas prve periode (1929-1966).

3. Da se vsi vojni dolgov naše kraljevine stavijo v celoti na račun nemških plačil, kakor je to napravljeno z vojnimi dolgovi ostalih zavezniških držav.

tihoceanskega Primorja brez pomena za Rusijo in zapade Japonski. Če Rusija izgubi v Mandžuriji svojo postojanko, ki je vzhodno kitajsko železnico, bi bil velik del komunističnega programa: Azija azijskim narodom! uresničen...

Kitajska vlada se je čutila tembolj močno, čimbolj se je Kitaj zedinjeval in čimbolj so se slabšale notranje razmere v Rusiji. Brez dvoma pa stoji za Kitajsko tudi Anglija, ki vodi v Aziji, pa povsod po svetu čisto drugačno politiko ko Rusija. Dočim ta dela z visokimi gesli in velikim šumom, se angleška diplomacija komaj čuti. Čim so se začeli po moskovski propagandi azijski narodi probujati, jim je Anglija v izvestni meri dovolila prosti tek, napram Kitaju pa je postopala naravnost ženerozno, odpovedujoč se skoro vsem svojim predpravicam. Da ji pa na razpolago vse svoje ogromno diplomatsko podporo v boju zoper ruski imperijalizem. Leta 1928. je izgnal Čankajšek Borodina. Sedež kitajske vlade se je prenese v Nanking. Severni Kitaj postaja počasi organičen del celokupnega Kitaja. Sin in naslednik Čansolina, ki upravlja Mandžurijo, je zdaj položil svojo roko na vzhodno-kitajsko železnico. Svoječasna pekinška vlada je že l. 1919. anulirala, seveda brez praktičnih posledic, vse ruske pravice v Mandžuriji. Leta 1924. je pokojni Čansolin Rusiji te pravice vrnil, pa le deloma. Kitaj je dobil več pravic v upravi vzhodnokitajske železnice, predsednik je ostal Rus. Zdej je njegov sin v sporazumu s Čankajškom vse to vnovič anuliral. Kitaj pa ne zahteva samo svoj izključni dominij v Mandžuriji, ki je s svojimi 28 milijoni prebivalcev vsa kitajska, marveč zahteva tudi, da se Rusija desinteresira za zunanjo Mongolijo, ki jo čisto v nasprotju s pogodbo iz l. 1924. drži v odvisnosti od sebe.

Do vojske ne pride, ker se je vsak boji, najbolj pa sovjetska vlada sama. Treba bo pogodbu glede vzhodnokitajske železnice temeljito revidirati in veliko vprašanje je, če bo upravo še vodil Rus. Do končnega obračuna radi Mandžurije in Mongolije pa bo v doglednem času le prišlo, kajti vstajajoči Kitaj se s provizorično rešitvijo ne bo zadovoljil. Za enkrat smo lahko veseli, da se bo spet mirno pravilo.

4. Da se pri delitvi nemških anuitet, ki se lahko takoj vnovčijo, zagotovi tudi naši kraljevini delež v njenem polnem odstotku, tako da iz še razpoložljive svote 56.8 milj. zlatih mark prejme letno svoj polni iznos (okoli 26 milj. zlatih mark).

5. Da se naši kraljevini zagotovi v upravi projektirane banke za mednarodna plačila sodelovanje.

Ze mnogo preje jekraljeva vlada takoj po objavi komunikacije, izdelanega v Ženevi dne 26. septembra 1928, s strani predstavnikov vlad zainteresiranih vlesil o sestavi odbora ekspertov za definitivno rešitev reparacijskega problema, obrnila največjo pažnjo interesom naše kraljevine pri reparacijskih delih in zaščiti naših zagaraniranih pravic. Tako je 7. decembra 1928 predala naša vlada noto vladam Velike Britanije in Francije, v kateri je naša vlada obrazložila svoje pravice na zastopstvo v odboru ekspertov. Razen tega je v tej noti razloženo tudi stališče kraljeve vlade, da smatra ona že s prejšnjim sporazumom kot definitivno regulirano vprašanje onega dela bodočih nemških odplačil in vprašanje načina izplačila svojih dolgov za odstopljeno imetje od bivše Avstro-Ogrske in za dolg osvoboditve. Ker je pa vendar sklep na konferenci šest zainteresiranih vlesil od dne 16. septembra 1928 ostal v veljavi in po tem sklepu naša kraljevina ni dobila pravice sodelovanja v odboru strokovnjakov, je kraljeva vlada v toku dela odbora strokovnjakov napravila pri prijateljskih vladah v Franciji in Veliki Britaniji korake z namenom, da za-

ščiti pravice, zajamčene naši kraljevini tako s posebnim sporazumom, ki ga je naša kraljevina sklenila s Francijo in Veliko Britanijo (13. januarja 1920 in 29. junija 1921), kakor tudi po sklepu mednarodne konference od 13. junija 1922 ob pristopu naše kraljevine k aranžmanu v Spaa 16. julija 1920 in 14. januarja 1925 ob priliki sprejema Dawesovega načrta. Ko je 7. junija 1929 odbor strokovnjakov objavil svoje poročilo (Youngov načrt) in ko se je zvedelo, da ta načrt ni dovolj vpošteval naših pravic in interesov, ni kraljeva vlada opustila prilike, da bi obrnila pozornost vlad Francije in Velike Britanije na krivico, ki se je napravila naši kraljevini s predlogom Youngovega načrta. Kraljeva poslanika v Parizu in Londonu sta poleg nekoliko ustmenih korakov predala 1. junija t. l. note, v katerih med ostalim zahtevamo prijateljsko posredovanje teh dveh zavezniških vlad, da se nam na vsak način zagotovi udeleževanje v predstojeci mednarodni politični konferenci, ki bo reševala o sprejemu poročila odbora strokovnjakov. Medtem ko smo mogli pristati na to, da nismo sodelovali v odboru strokovnjakov, ko so izdelovali ta svoj novi načrt, ker smo bili prepričani, da bosta Francija in Velika Britanija po obvezah od 13. januarja 1920 in 20. junija 1921 zaščitili tudi naše koristi, sedaj po takih rezultatih načrta strokovnjakov, ki bi našim koristim prizadejal znatno škodo, zahtevamo, da se nas povabi k predstojeci politični konferenci, da dobimo možnost, braniti svoje pravice neposredno.

Gospodarska vprašanja in dela

Belgrad, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Snoči se je vršila v kabinetu kmetijskega ministva konferenca med ministri Frangešem, Srskičem, Uzunovičem in Švrljugo, na kateri so pretresali zakonski načrt, s katerim naj se definitivno likvidira agrarno vprašanje. — Trgovinski minister je na predlog oddelka za

kreditne ustanove odobril ustanovitev delniške družbe »Ruda in kovina d. d.« v Ljubljani z delniškim kapitalom 1 milij. Din. Nadalje je odobril ustanovitev Prve jugoslovanske filmske družbe »Adria National Film d. d.« s sedežem v Belgradu. Osnovni kapital znaša 1 milij. Din.

Velik narastek našega izvoza

Belgrad, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Meseca junija t. l. je znašal naš izvoz 420.516 ton v vrednosti 530.234.508 Din. Od tega odpade na žito in koruzo 32.000.000 Din, na živo živino 50 milj. Din, na meso in mesne izdelke 13 milj., na jajca 50 milj., na kože 5 milj., na drva 10 milijonov, na stavbni les 168 milj., na železniške pragove 22 milj., na ostale lesne izdelke 15 milj., na cement 11 in pol milj., na razne rude preko 50 milj. Din.

V juniju lanskega leta pa je znašal celokupen izvoz 378.302 tone v vrednosti

454.360.310 Din. Povečanje našega izvoza se opaža v celnem prvem polletju letošnjega leta, kar najbolje dokazujejo statistični podatki. Medtem ko je znašal izvoz v I. polletju l. 1928 2.047.858 ton v vrednosti 2.687.036.407 Din, znaša v I. polletju letošnjega leta 2.196.401 ton v vrednosti 2.989.072.997 Din. Povečanje znaša torej za prvih šest mesecev t. l. 148.543 ton v vrednosti 302.036.590 Din, kar znaša, povedano v odstotkih teže, 7.25%, v odstotkih vrednosti pa 11.25%.

Kralj v Topoli

Belgrad, 20. julija. (Tel. »Slov.«) Nj. Vel. kralj je danes ob 11 v spremstvu maršala dvora Dimitrijeviča odpotoval v Topolo, kjer ostane več dni. Nato se vrne na Bled, da prisostvuje krestu najmlajšega kraljeviča.

Misijonski tečaj v Plitvicah

Zagreb, 20. jul. (Tel. Slov.) Danes popoldne so se vrnili v Zagreb udeleženci misijonskega tečaja na Plitvicah, ki ga je organizirala ljubljanska »Unio cleri« pod vodstvom profesorja ljubljanske teološke fakultete dr. Ehrlicha.

Misijonskega tečaja se je udeležilo iz Slovenije 25, iz Hrvatske pa 15 akademikov. Predavanja, ki so izpolnila tri dni, so se vršila večinoma na prostem v naravi. Uvodno predavanje je imel dr. Ehrlich, ki je obrazložil važnost misijonskega gibanja. V sredo zvečer je imel akademik Ludovik Duh iz Ljubljane predavanje o kitajskih misijonih. V četrtek je predaval dr. Gahs, profesor ljubljanske teološke fakultete in akademik Pallua iz Zagreba. V četrtek zvečer sta predavala akademik Stele iz Ljubljane in dr. Cepulič iz Zagreba o vlogi medicine pri misijonih. V petek se je vršila sv. maša v taborišču zagrebskih in suških gozdomnikov, s katerimi so se akademiki sestali. Popoldne je bilo predavanje o vlogi islama v naših krajih, zvečer pa je dr. Kulenič, profesor iz Zagreba in tajnik društva za razširjanje vere, imel predavanje o organizaciji misijonskega dela pri nas, posebno o zbiranju gmotnih prispevkov za misijone. Ugotovil je, da je Slovenija v tem oziru najbolj organizirana ter žrtvuje za misijone več, kakor vsi ostali kraji v naši državi. Za časa tečaja je vladalo med udeleženci dobro razpoloženje. Slovenski akademiki so se izkazali kot dobri pevci.

Komunizem v Avstriji

Vsak hip moremo čitati tu ali tam po Evropi, kako dobiva komunizem pobude, navodila, tiskovine, denarne podpore iz — Avstrije. Po takih vesteh sodeč, mora biti v Avstriji komunizem naravnost potence, s katero treba računati. — V resnici pa je komunizem danes še v Avstriji brez političnega pomena. Ta stranka je tako neznana, da bi se ne splačalo voditi o njej račun, ako bi ne bilo baš gori označenih senzacij z vseh strani Evrope, ... ki pa niso povsem brez podlage. Kako to dozdevno nasprotje?

Komunisti na Dunaju imajo svojo organizacijo jako dobro razvito. Na Alserstrasse imajo celo svoj prekrasen komunističen dom, ki je svojina stranke. Kako so prišli do njega, je samo javna tajnost: to je sovjetsko maslo. — Toda kljub vsemu prizadevanju Sovjetov se stranka v Avstriji ni mogla razviti. Organiziranih članov ima ubogo malo, tako da dožive javno blamažo vsakokrat, ko morajo javno nastopati. Pri volitvah sploh ne prihajajo v poštev, ker ne spravijo vkup niti pošten drobce količnika.

In vendar je res, da so tu komunistične korifeje z vsega sveta, ki imajo svoje zavetje v komunističnem domu na Alserici. — Poleg te centrale imajo pa še zatočišče v sovjetski trgovinski reprezentanci tik Grabna, v palači Hrvatske eskomptne banke, ki so jo Rusi celo vzeli v najem. Tu je ta palača natrpana uradnikov, dasi je težko doznati, kaj ti ljudje sploh tam uganjajo dan za dnem, — kajti posla imajo presneto malo. Tudi njihova bilanca to dokazuje.

Kakor v Berlinu tako na Dunaju izdajajo dnevniki »Die rote Fahne«, ki ga dobiva vsakdo, kdor le hoče. V sovjetski trgovski reprezentanci leži na vseh mizah po sobah in hodnikih. — Javna je tajnost, da prihaja denar po tej poti za vse komunistične potrebe v Avstriji in v vseh deželah, ki so pod interesno sfero teh dunajskih organizacij. Torej tudi Balkan. — Zato je verjetno, da vodijo niti za vsak komunističen komplot — sem na Dunaj.

V Avstriji pa tla za komunizem doslej niso bila ugodna, in sicer kategorij, ker so bili socialisti gibčni, delavni, ker so znali za svojo stranko delati in živeti. — Med socialisti pa velja glavno načelo: disciplina za vsako ceno, tudi če ni vse prav v stranki, tudi če so grehi posamnikov še tako veliki. Delavstvo je namreč že imelo prilike doživljati, kaj znači to: biti v težkih časih v nedisciplinirani stranki, ki je razbita, kjer ima vsaka glava svojo pamet. In tako so bili komunisti od vsega začetka razkričani, da rušijo neobhodno potrebno disciplino in torej moč stranke, edino orožje, ki ga imajo. — Zato naglašam še enkrat, da je komunistov na Dunaju tako malo, da danes sploh v nikakem oziru ne prihajajo v poštev. — Pa vendar so — sila, ki je ni spustiti izpred oči, — to pa vsled tistih okoliščin, ki sem jih zgoraj omenjal. Je med množico idealistov, pa je tudi takih, ki jih drži pokonec — tuj denar, ki ga doslej še nikdar ni zmanjkalo za avstrijske in zunanje potrebe in namene.

Rast komunistov kot stranke, ki jo bo treba upoštevati, pa je odvisna edino od pogreškov socialistične stranke oziroma njenih voditeljev. In teh pogreškov je dovolj, ki jih komunisti strašno intenzivno izkoriščajo. In komunisti bi po moji misli imeli že dovolj uspehov, ako ... ako bi bili edini. Pa niso!

Tudi komunisti so že hudo razprti med seboj. Na Dunaju imamo dve komunistični stranki: oficijelno Stalinovo in opozicijsko komunistično stranko, ki se med seboj koljeja na nož. Ene vrste kolovodje socialistov koke-tujejo s Stalinovci, zato je komunistična opozicija na socialiste strašno huda. Njeno glasilko je: »Arbeiter-Stimme«, Zentral-Organ der kommunistischen Partei Österreichs-Opposition. — Ta list je s socialisti v vednem boju in jim bere strašne levite. Koliko bo imel uspeha, se mora šele pokazati.

Nato gibanje se mora vsekar budno paziti. G.

Decentralizacija v Rumuniji

Bukarešt, 20. jtd. (Tel. »Slov.«) Rumunski notranji minister je danes dal v parlamentu izjavo o novem upravnem zakonu za reorganizacijo državne uprave. Izjavil je, da se je osnutek zakona sestavljal vpoštevajoč zahteve posameznih pokrajin. Načelna stran zakona je utemeljena v decentralizaciji. Na ta način dobijo posamezni okraji možnost za samostojno življenje. Minister je odločno zavrnil očitke liberalcev in zastopnikov manjšin. Označil je njihove zahteve za šovinistične. Obdolžil je madjarsko stranko, da propagira ne samo v svoji domovini, na Madjarskem, temveč tudi na Rumunskem propagando za revizijo mirovnih pogodb. Glede na zahteve Madjarske za revizijo mirovnih pogodb pa odločno izjavlja: »Ne, nikdar!«

Švica proti Italiji

Zürich, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Švicarski poslanik v Rimu je imel razgovor z Mussolinijem o napadnih italijanskih tiska na švicarsko vlado. Mussolini je izjavil, da po njegovem mnenju niso dobri odnosi med Švico in Italijo ogroženi.

Posredovanje Amerike

London, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Kakor se poroča, se je vršila včeraj in danes živahna izmenjava misli med Londonom, Parizom, Tokio in Washingtonom in sicer na podlagi sklepov glede Kitajske iz washingtonske konference 1. 1921. Državni tajnik Stimson je sporočil nazore ameriške vlade glede rusko-kitajskega spora. Ameriška vlada ne smatra obstoječi spor za politični konflikt, temveč le za nesporazumljenje tehničnega in gospodarskega značaja. Iz tega vzroka tudi misli Amerika, da ni spor take narave, da bi se mogel rešiti le z orožjem. Saj ni bila v sporu na nobeni strani užaljena narodna čast, niti ne gre za objekte, ki bi bili za eno ali drugo stranko življenskega pomena. Amerika odločno svari i Kitajsko i Rusijo pred vojno, kajti trpeli bi tudi drugi narodi. Ker Amerika nima diplomatskih odnosov s Sovjetsko Rusijo, je drž. tajnik Stimson prosil francoskega zunanjega ministra Brianda, naj on sporoči to ameriško izjavo Moskvi. Briand je to dragevolje sprejel.

Stimson in Briand sta se tudi sicer odločila za skupno sodelovanje pri poravnavi kitajsko-ruskega spora. Amerika je mnenja, da prideta kot posredovalca v poštev le Francija

in Amerika, ker imata Anglija in Japonska v severni Mandžuriji materijalne interese.

London, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Po vesteh iz Harbina se kitajske čete naglo abirajo na celi mandžurski meji. Nad Harbinom se je proglasilo obsešno stanje.

Newyork, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Dosedaj še ni dospel nikak oficijelen odgovor Kitajske ali Rusije na ameriški opomin, da naj se poravna spor mirnim potom. Po oficijelnih izjavah sovjetske vlade in kitajskega poslanika v Washingtonu je ameriška vlada prepričana, da se bo dala vojna preprečiti. Kitajski poslanik je izjavil, da je kitajska vlada odločena, ravnati natančno po sklepih pri reševanju obstoječega spora. Čeprav Kelloggov pakt dosedaj še ni prišel do veljave, hoče Kitajska poravnati konflikt brez nasilnih sredstev.

London, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Kakor poroča »Exchange telegraph«, je ameriški drž. tajnik Stimson v razgovoru z italijanskim poslanikom prosil italijansko vlado, naj intervenira v Rusiji in na Kitajskem. Isti list piše, da je angleška vlada javila v Pariz in Washington svojo pripravljenost in pomoč pri poravnavi kitajsko-ruskega spora.

Pred ratifikacijo

Pariz, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Danes je imel francoski zunanji minister razgovore z nemškimi in angleškimi poslanikom v Parizu. Nemški poslanik je ponovno izrazil željo nemške vlade, naj se hiti s predpripravi za mednarodno vladno konferenco. Nadalje je urgiral, da naj vendar enkrat organizacijski odbor meddržavne reparacijske banke začne s svojim delom. Angleški poslanik je izročil odgovor svoje vlade na zadnjo Briandovo noto. V tej noti je angleška vlada končno veljavno odstopila od svoje zahteve, da naj bo London mesto zasedanja meddržavne konference. Na vsak način pa vztraja angleška vlada na tem, naj se vrši konferenca v kolikor mogoče veliki bližini Londona. Na ta način pride v poštev kako holandsko mesto, nikakor pa ne Švica.

Pariz, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Ker francoska zbornica želi dokončati do nedelje razpravo o ratifikaciji, je imela snoči zbornica nočno sejo, ki je v splošnem potekala mirno, razen incidenta med Briandom in poslancem Bouillonom. Bouillon je zahteval, naj pošlje vlada v Washington na razpravo delegacijo pod vodstvom enega ministra. Nato je odgovoril Briand energično in ježno: »Torej nimate zadoosti za dosedanjim ponižanjem Francije, ki ste ga vi zakrivali. Zakaj niste prej predlagali, naj se pošlje v Washington deputacija pod vodstvom ministra. Ne bi bil šel tja, prepustil pa bi vam moje mesto, da greste lahko vi. Danes ne gre več za intervencijo, temveč za ratifikacijo. Gre za: da ali ne!« Na te Briandove besede ni Bouillon ničesar odgovoril.

Pariz, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Razprava o ratifikaciji dogovora o dolgovih v francoski zbornici se bliža koncu. Danes se je vršila seja ministrskega sveta v odsotnosti ministrskega predsednika Poincaréja. Predlog za francoske pridržke bo vlada sestavila, vpoštevajoč vse dosedaj vložene predloge. Zunanji odsek senata je včeraj imenoval svojega poročevalca ter po njem sporočil, da je senat pripravljen, pristati na ratifikacijo brez pridržkov.

Pariz, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Današnji listi pišejo o izjavi Parkerja Gilberta o finančni zmoglosti Nemčije. Parker Gilbert je izjavil, da se je nemški pridnosti posrečilo, da je svoje finance po velikih izgubah v svetovni vojni temeljito popravila. Dosedaj je Nemčija lojalno plačala vse obveznosti, in sicer je dala 1800 milijonov 739.800 RM.

Pariz, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Po včerajšnji demarši angleškega in nemškega poslanika v Parizu je skoraj gotovo, da se bo sestala konferenca za izvedbo Youngovega načrta 16. avgusta in sicer najbrže v kakem nizozemskem mestu.

Razsodba v procesu proti ciganom

Košice, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Danes zjutraj ob 11 je kazensko sodišče izreklo razsodbo v razpravi proti ciganom, ki so bili obtoženi ljudozdrstva, in sicer so bili obsojeni: Aleksander Filke in Pavel Ribar na došmrtno ječo, Josip Kudak na 16 let težke ječe, Evžen Siscar na 9 let, Rihard Jan na 8, Evžen Ribar na 4, Rihard Ribar na 3 leta 8 mesecev, Josip Grujo na 4 leta, Josip Czega na 4 leta, Josip Ribar na 2 leti 8 mesecev, Evžen Czemer na 2 leti težke ječe. Vsem se šteje v kazni preiskovalni zapor, ki je trajal 2 leti 8 mesecev.

Pred češkim odgovorom

Praga, 20. jul. (Tel. »Slov.«) »Lidove Noviny« poročajo, da je odgovor češkoslovaške vlade na zadnjo madjarsko noto, ki se je pričakoval koncem tega tedna, že pripravljen, toda do danes še ni bil izročen madjarski vladi. To se bo zgodilo najbrže šele v ponedeljek ali torek.

Dunajska vremenska napoved. Jasno in vroče.

Zdravstveno stanje angleškega kralja

London, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Kakor trdijo danes nekateri listi, je bila operacija kralja veliko resnejša, kakor so zdravniki po operaciji izpovedali. Nameravano zimsko potovanje v južno Afriko ali Zahodno Indijo bo vsekakor odpadlo, ker mora kralj ostati še nekaj mesecev pod strogim zdravniškim nadzorstvom.

Posvetitev škofo Carevića

Dubrovnik, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Dubrovniški župan je dobil od novega dubrovniškega škofa Carevića obširno pismo, s katerim javlja, da se vrši njegova posvetitev 1. avgusta v zagrebški stolni cerkvi. V Dubrovnik pride novi škof 4. septembra. Svečano ustoličenje pa se vrši 8. septembra.

Uredba mesečnega dodatka pol. uradnikom

Belgrad, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Notranji minister je spremenil čl. 102 zakona o notranji upravi, s katerim se z ozirom na značaj službe političnim upravnim uradnikom odreja poseben mesečen dodatek, in sicer določa uradniki: 1. skupine I. kategorije 3500 Din, 2. skupine I. kat. 3100 Din oz. 2700 Din, 3. skupine I. kat. 2100 oz. 1720 Din, 4. skup. I. kat. 1320 Din, okrajni glavarji, v kolikor niso v 3. in 4. skupini, 1800 Din, uradniki 4., 5. in 6. skupine, razen okrajnih glavarjev 920 Din, 7. in 8. skup. 520 Din, pripravniki za politično upravno službo v I. kat. pa 200 dinarjev.

Pravica do invalidnine

Belgrad, 20. julija. (Tel. »Slov.«) Vsi oni, ki imajo po novem invalidskem zakonu pravico do invalidnine, morajo do 30. novembra t. l. dati glede svojih pravic pismeno prijavo onemu sodišču, ki mu je svoječasno prisodilo invalidnino, in zahtevati od njega, da jim izda potrdilo, da imajo vse pogoje za svoje pravice. Poleg prijave morajo invalidi predložiti overovljen prepis invalidskega lista od vojne-ega okrožja, potrdilo samoupravnega ali državnega zdravnika, da se stanje invalidnosti ni zboljšalo, potrdilo občine o svojem imovinskem stanju, potrdilo, da žive vsi člani družine, za katere sprejema invalidske dodatke, potrdilo, da ni invalid med tem časom izstopil iz državljanstva, oziroma stopil v službo kakke tuje države, da ne dela proti interesom naše države, da ni obsojen za delo proti državi in njeni ureditvi, da ni kaznovan za žalitev Nj. Veličanstva, da ni kradel, da ni pijanec, kvartac in da moralno živi. Istotako morajo rodbine, ki prejemajo invalidsko pomoč, predložiti sodišču potrdila, ki jih zahteva invalidski zakon.

Drzen rop v Črnigori

Podgorica, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Predvčerajšnjim je župan piperske občine Ljuboviće dvignil 90.000 Din invalidskega denarja in odšel v svojo občino, da ga razdeli invalidom. Spremljal ga je občinski pandur, ki je bil oborožen. Na nekem samotnem kraju se je mahoma pojavil pred njima neznan tujec ter sta župan in spremljevalec takoj spoznala, da gre za roparja. Neznane je z eno roko naperil revolver, v drugi pa je držal bombo. Izvršilo se je to s tako naglico, da se napadena nista mogla znajti, ko pa sta opazila v bližini še enega roparja, ki je naperil proti njima puško, sta se udala sili in izročila roparjema denar. Vrnila sta se v Podgorico, kjer sta takoj obvestila redarstvo, ki je začelo zasledovanje, vendar ni za roparji ne duha ne sluha.

Belgrad, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Za račun-skega uradnika v 4. skupini II. kategorije pri podružnici poštne hranilnice v Ljubljani je imenovan Šporn Ivan, pripravnik iste filijalke.

Automobilska nesreča v Zagrebu

Zagreb, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Danes ob 2 poldne je stal na savski cesti v družbi svojih prijateljev Leopold Zilbert, rojen v Krškem leta 1910. Mimo njega so vozili tramvaj, avtomobili in druga vozila. Neki luksuzni avto je peljal proti mestu, kjer so stali omenjeni mladeniči v razgovoru. Šofer je dajal znamenja, da bi se pešci ognili s ceste in ni zmanjkal brzine, ker je mislil, da se bodo pravočasno umaknili. Zilbertov prijatelj je res skočil v stran. Zilbert sam pa ni imel več časa, da bi se rešil, ker ga je med tem že zgrabil avto in ga vrgel 5 metrov od sebe. Dobil je težke notranje poškodbe in so ga prepeljali v zakladno bolnico.

Detomori v Zagrebu

Zagreb, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Danes predpoldne okoli 9 so obvestili zagrebško policijo delavci, ki kopljejo kanale v železniški koloniji pri Maksimiru, da so našli pri kopanju truplo mrtvega deteta. Na lice mesta je odšla policijsko-zdravstvena komisija, ki je ugotovila, da je bilo dete živo rojeno in da je bilo zadavljeno. Redarstvo vodi preiskavo, da zasledi zversko mater, ki je umorila lastnega otroka.

Aero-promet Zagreb -- Belgrad

Zagreb, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Od 1. avgusta dalje bodo cene potniškega zračnega prometa na progi Belgrad—Zagreb znižali od 600 na 500 Din za osebo. Državni uradniki in rezervni častniki imajo polovično vožnjo. Kdor vzame naenkrat 12 kart, dobi 30 odstotkov, kdor pa vzame 24 kart, dobi pa 50 odstotkov popusta.

Drobne vesti

Belgrad, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Predsednik vlade, general Pera Živković je snoči sprejel ministra brez portfelja Kumanudija, ki se je iz Mataruške banje odpeljal v Zlatibor, kjer je obiskal skupno s Fotičem zunanjega ministra Marinkovića. Kumanudi se je danes vrnil v Belgrad.

Belgrad, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Snoči se je vrnil iz Mataruške banje gozdarski minister Radivojević. Istotako sta se vrnili pomočnik notranjega ministra Žika Lazić in načelnik centralnega presbiroja Milan Marjanović, ki sta šla poročat predsedniku vlade, generalu Živkoviću v Mataruško banjo.

Belgrad, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Na kongres jugoslovansko-češkoslovaške lige, ki se bo vršil 28. t. m. v Sarajevu, bo prišlo 70 Čehoslovakov, med njimi dr. A. Uhliř, narodni poslanec J. Pe-karek, ministrski svetnik A. Beringer, akad. m-ski slikar K. Šlaht, vseuč. profesor dr. Rostohar iz Brna ter drugi. V Sarajevu pridejo 27. t. m.

Belgrad, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Trampuž AL, sodniški pripravnik v Mariboru je potrjen za stalnega in je napredoval iz 9. v 8. skupino I. kategorije. Farkaš Maks je postavljen za jetniškega pripravnika pri okrožnem sodišču v Mariboru.

Primorske vesti

Smrtna kosa. Na Opčinah so pokopali bivšega deželnega poslanca Stefana Ferluga, kmalu za njim sta umrla Ferdinand Ferluga in Jo-žef Daneu s Palte. — Dne 14. t. m. je umrla v Davosu v Švici 32-letna Vida Tomšić, soproga Viktorja Tomšića, veletržca v Bistrici. V Komnu so spremili k večnemu počitku 25-letno dekle Ivanka Jablonšek, v Ledinah posestnika Janeza Velikajne v Čepovanu, 75-letno Marijo Kofol, roj. Winkler, in na Banjšicah 25-letno Stefanijo Zbogor.

Goriški nadškof v gorah. Goriški vladika mons. dr. Fr. Sedej je kljub visoki starosti in radi novih razmer težki službi svež in zdrav in se ne straši niti gora. Te dni je birmoval v Drežnici, Soči, Beli Peči in v Logu pod Mangartom. Obenem je obiskal Zabnice in Lužice. Ljudstvo ga je povsod z navdušenjem sprejelo ter prosilo Boga, da bi mu ga ohranil do najvišje starosti.

Prebivalstvo Idrije pada. V prvih šestih mesecih tega leta se je rodilo v Idriji 49 otrok (lani 49), umrlo je 54 oseb (lani 31), poročilo se je 14 parov (lani 23). Število smrti je letos naraslo sicer radi mraza, toda nizko število porok kaže, da gre mesto navzdol.

Promocija. Na univerzi v Sieni je bil promoviran za doktorja prava g. Ivan Cerkvenič iz Trsta.

Napad v Petelinjah. Tržaški listi so poročali, da je bil te dni iz zasede napaden fašistični tajnik Evangelisti, ko se je vračal iz Petelinj v St. Peter; proti njemu, da je bilo izstreljenih več strelcov, ki so ga ranili. Značilno je bilo, da nobeden izmed listov ni vedel poročati, kam je bil signor Evangelisti ranjen. Ranjencu je brzojavno čestital sam generalni tajnik fašistične stranke Turati. Aretiranih je bilo več kmetov, med njimi dva družinska očeta. V vasi se je širila kot javna tajnost novica, da signor Evangelisti sploh ni bil napaden in da je napad fingiral, samo da bi prejel od svojih predstojnikov odklonjanje in da bi se potem lahko znesel nad ljudstvom. Preiskava je ugotovila, da fašistični tajnik sploh ni bil napaden in aretiranci so bili dva dni kasneje izpuščeni.

Knjige na ogenj. Neki novinar, vkrcan na neki tržaški ladji, je prinesel iz Odese več slovenskih knjig. Finančni stražniki so mu knjige zaplenili in sežgali.